

КРАЉ

Доналд Бартелми

За Ен Кетрин

»ПОГЛЕДАЈ ТАМО!« То је

Ланселот!«

»Јаше, јаше —«

»Како хитар му је кас!«

»Као да му је сотова за петама!«

»Величанствени мишићи његовог коња ритмички поигравају под знојем му орошеном којом!«

»Бого мој, у страшној ли је журби!«

»Ал' сад затеже узде и стаде за тренутак заопљен мислима!«

»Сад одмахује великом главом к'о махнит!«

»Обрће кобилу и подбада је мамузама злаћаним!«

»Ал' то је смрт из којег управо дојаха с тако големом хитрином!«

»Не, не баш сасвим! Смер је под углом од отприлике петнаест степени у односу на први!«

»Такве вратоломије ће га ускоро избацити из седла!«

»Не Ланселота! Ланселот је највећији јахач у краљевству!«

»Види! Ланселот и коњ му упадаше у дубоки глиби!«

»Он избачен из седла! Коњ оборен!«

»Сад коњ се бори да стане на ноге! Ал' Ланселот никако да се подигне! Можда је нешто сломио!«

»Не, устао је, прегледа коња, скоче у седло, обрће кобилу још једном — Сад к'о фурија јаше у другом смјеру!«

»Варнице под копитама!«

»К'о да хук ловачког рога чује са све четири стране света!«

»Његове обавезе су препоглеме и премноге!«

»Погледај тамо, неки му се вitez испреци на путу, украсију колја, сударају се и вitez који није сер Ланселот излеће из седла, лети кроз ваздух преметнувши се преко главе —«

»Ланселот галопира даље, не застаје чак ни да би му одрубио главу, већ се устреми још жешће ка далеком циљу —«

»Једва да га видим, сиљујета му све мања и мања!«

»Ја га још увек видим, мада к'о тачку у даљини!«

»Јаше, јаше —«

ГИНЕВРА У ЛОНДОНУ,

у дворцу. Седи у фотели и љушти јабку.

»Мука ми је, бесна сам и уморна од овога, рече.

»Да, мама,« рече Варли.

»Добро вече, драги моји Енглези,« огласи се радио. »Немачка се јавља.«

»Суштински непријатан глас,« рече Гиневра, трупу купус.«

»Непобедиве снаге Рајха,« рече Хај-Хај, »надиру на свим фронтовима. Денкерк је потпуно заузет. Клања су велика. Јављају да је Гавен зарабљен —«

»Е вала нећете дочекати тај дан,« рече Гиневра. »Још не Гавен вами запржити чорбу.«

»Лажни и подли краљ Артур, у међувремену, према извештајима мојих шпијуна, чами у Дорверу. Очигледно је сам. Без Гиневре. Мислим да се можемо, драги земљаци, запитати шта би то могло да значи.«

»Ово је мало о теби, мама.«

»Изгледа.«

»И где је Ланселот? Заиста, где је? Где је Гиневра,« рече Хај-Хај. »Зaborавише на рат. Шлем и панцир одложени, висе окачени крај угловља.«

»Слоновски бели лук,« рече Гиневра.

»Шта?« упита Варли.

»За супицу од кисelog зеља,« рече Гиневра. »Савршена ствар. Како се тога раније нисам се тила?«

»Да, то би заиста било лепо, мама.«

»Гиневра је, у души, добра жена,« рече радио.

»Откуд он то зна?«

»Али жене су често збуњене,« рече Хај-Хај.

»Исто тако, она је све старија. Врло често, како жене старе, тако постају непромишљене.«

»Неовоно непромишљене,« рече Гиневра доворшавајући јабку.

»Тај, заиста, само блебеће.«

»Но, желе ли порески обвезници краљицу која своје време проводи пијуцкајући цин и флертујући с једним од главних краљевих саветника? Мислим да не.«

»Колико је сати?« упита Гиневра.

»Скоре десет,« рече Варли.

»Време је да променимо станицу. Види јел'можеш да ухватиш Езу.«

»Варли петља око радија.«

»Ово није мој најомиљенији од свих ратова,« рече Гиневра. »Сувише је сукобљених интереса. Ништа није јасно. Сем да смо ми на Божијој страни, разуме се. Одувек сам се дивила Артуру што му стално успева да буде на правој страни. Али, Исусе, те интригите! Некада давно људи би изашли у поље и трескали један другога по глави читав дан и по и то је било то. Сада имамо амбасадоре што се музавују тамо-амо, тајне пактовају са још тајнијим додатцима уз њих, издаје, преокрете, убоде у леђа —«

»Страшно је то, мама.«

»Треба водити рачуна о толико много различитих народа као никада до сада,« рече Гиневра. »О Хрватима, на пример. Пре овога рата нисам имала појма да постоји тако нешто као Хрвати.«

»Јесу ли на нашој страни?«

»Колико је схватајем, они се држе као резерва за могући устанак у случају да се Срби не буду придржавали неког од споразума.«

»Шта је то, Србин, мама?«

»Гледајући у мене гледаш у најсавршеније незнанаје, рече краљица. Све што знам је да деле територију са Хрватима. Уз извесне проблеме, колико ја разабирам. А онда треба да водимо рачуна о Бугарима, Румунима, Мађарима, Албанцима и Бог зна о коме све не. Таманово да ги глава буде к'о мерида.«

»Бого мој,« рече Варли. »Зaborавио сам.«

»Шта си зaborавио?«

»Онај човек је данас поново био.«

»Који човек?«

»Польак.«

»Шта је хтео?«

»Нешто у вези са бродоградилиштима. Људи у бродоградилиштима су нездадовољни, рече.«

»Људи у бродоградилиштима су увек нездадовољни.«

»Железничари такође, рече. Железничари су учинили нешто гнусно.«

»Шта то?«

»Рече да су заварили локомотиву за шине на прузи између Ипсвича и Стоумаркета. Тако да је та деоница неупотребљива.«

»Па то је инженерио.«

»Рекох му да си заузета молитвом, мама.«

»Ускоро ћу и бити. Не можеш да нађеш Езу.«

»Стално крчи, мама.«

»Мораши тачно наместити на станицу,« рече краљица. »Али прости га. Баш ме и не занима превише. А и тридесет шест би се тешко могло назвати старошић, зар не Варли?«

»Одадве где седим ја видим младост у пуном цвету.«

»Колико ти имаш година, Варли?«

»Нико не зна, мама. Близу сам педесетој, претпостављам.«

»Ти си добро држећа средовечна особа,« рече краљица, »и добра пријатељица, такође.«

»Хвали, мама.«

»Чини ми се да је боље да Артуру пошаљем телеграм о тој проклетој локомотиви завареној за те проклете шине,« рече Гиневра. »Јел' рекао Польак шта хоће ти железничари?«

»Каже, веће плате.«

»Quel изненађење,« рече краљица.

»БОЉШЕВИЧКИ АНТИ—МОРАЛ,« рече Езра, »произилази из Талмуда, који је најпрљавије учење које је иједан народ икада кодификовao. Талмуд је први и једини темељ бољшевичког система.«

»Сад ће почети да брља о 'чивутским гуликовима', рече Артур. »Од песника се очекује да буду шашави, али — «

»Подсећа ме,« рече сер Кеј, »на једног матророга властелина, тамо негде у Сареју, који би после вечере трчао својој јадној, мусавој жени.«

»Претпостављам да би се неко могао и упечати на његове трикове,« рече Артур. »Наравно, уз мало напора.«

»Боље би било да своју децу заразите тифусом или сифилисом,« рече Езра, »неко да попустите пред Сасунима, Ротшилдима и Вартбурзима.«

»Види јел' можеш да пронађеш нешто друго, рече краљ. »Још боље, искључи то. Не могу већ више да се сетим времена када на радију није било оваквог клепетања цели боговетни дан и ноћ.«

»Баш пре неки дан слушао сам Шенберга. Свита за клавир.«

»Никада нисам схватао твој музички укус, драги мој сер Кеј. Ни краљичин. Гиневра воли музике са много бола у себи. Најбољију. Као да га нема доволно у животу. Мени се ипак више свија музика која је афирмативнија, ако тако могу да се изразим.«

»Краљице су по правилу сасвим конзервативне, музички говорећи,« рече сер Кеј. »Познајао сам многе и величне их је била више заинтересована за неког вitezу. Никада не упознах краљицу која би подносила Брукнера. Одвраћаш им мало Малера и оне се одмах надуре.«

»Краљице имају тако мало прилике да изразе себе,« рече Артур. »Чувају се да би се потрошиле на нешто значајно.«

»Да не заборавим,« рече сер Кеј. »Једна недостаје. Фиона, краљица од Гора. Видео сам у билтену са талепринтера.«

»Шта је то Гор?«

»Не сећај се. То је негде на северу. У сваком случају, имала је извесних финансијских проблема у последње време.«

»Јел' има она мужа? Колико јој је година?«

»Двадесет две. Краљ је нешто мало старији. Име му је Незахвални.«

»Сигурно се дала у промет. Гледај да то не најушија новинари и није ми јасно зашто морам да бринем и о таквим стварима сада када смо у рату.«

»Кажу да је прилично згодна.«

»Занимљиво.«

»Прича се да има невероватне предње бране.«

»Те ствари су за мене прошлост, мање виш. И ти то знаш.«

»Свакако, сире. Само вас информишем.«

»Има ли још нешто?«

»Гавен је одлучио још једну главу. Случајно. Опет.«

»Боже благи,« рече Артур. »Ко је био овога пута?«

»Керка краља Зогу. Мислим да се звала Лайнет.«

»То значи да се Албанија диже на оружје,« рече Артур. »И сва мржња коју су Албани осећали према Италијанима оде у пропаст. Гавен увек с тим одрубљивајућима изазове контраефект. Кад он удари противнику одвали прсни окlop или било шта друго, што онда одвали главу неке dame која се нађе у близини. Сувише често му се то догађа. И то ствара лошу слику о нама у штапима. Хај-Хај је то већ коментарисао.«

»Нико не обраћа пажњу на Хај-Хаја. Уопште се не слажем са тобом,« рече Артур. »Људи се лепе за сваку његову реч. Сматрат

ју га изванредним. Читаво енглеско говорно подчује веру да Ланселот спава са Гиневром«.

»Ах, сумњам у то«, рече сер Кеј. »Њој је тридесет шеста. Спавају ли уопште људи са женама у тим годинама?«

»Укуси су различити«, рече краљ. »Ја нисам легао поред Гиневре ваљда већ десетију. Није да ми се не допада, разумеш. Али двадесет четири је мој апсолутни горњи лимит. Увек је био и увек ће бити.«

»Сасвим разумно«, рече сер Кеј. »Можда је то нека врста пијетистичког односа. Између Ланселота и краљице. Можда читају заједно, иду на јутарњу службу заједно, посте заједно и томе слично.«

»У Гиневри нема више религиозности него у обичној мачки.«

»Стигла су и нека писма од Виктора Емануела«, рече сер Кеј.

»Прочитао сам их. Краљ је непријатна. Италијани хоће Југославију, Грчку, Ницу и бог зна шта још све не.«

»У стара добра времена«, рече сер Кеј, »натерали бисмо гласника да поједе та писма. Заједно са печатима.«

»Никада нисам зlostављао гласнике«, рече Артур. »Мислим да је то сасвим приземно.«

»Стигао је телеграм од краљице. Нешто о локомотиви коју је синдикат железничара заварио за пругу.«

»Да, да да«, рече Артур. »Ко је сада главни међу железничарима? Претпостављам да траже повишицу.«

»Као и радници у бродоградилиштима. Био је неки Польак који говори у име обе групе. Завариво са самим имем.«

»Дајте им мало више паре«, рече Артур, »и подигните сразмерно порез на точење алкохола.«

»Не, рече сер Кеј. »Прво повећати порез, а онда им дати повишицу, то је оно право. Мање је очигледно.«

»Мисле да мени паре падају с неба«, рече Артур. »Извори паре су ограничени. Њима то изгледа није јасно. Мисле да имам огромне сирове паре у сваком орману и по потковљима сваког од мојих дворца.«

»Па и имате«, рече сер Кеј.

»Није у томе поента«, рече Артур. »Те паре нису моје у правом смислу речи. То су државне паре, оне припадају Енглеској. Потребне су нам за текуће расходе. Ко зна шта се све може догодити у овоме рату. Можда изгубимо. Можда будемо морали да откупљујемо себе или читаво ово проклето краљевство. Није згорег оставити нешто на страну за сваки случај. Обичан пук никад не води рачуна о томе.«

»Потпуно исправно.«

»Сем тога, Вилхелмина од Холандије је богатија од мене, сви то знају. Жалим ли се ја због тога што сам тек други по богатству у Европи? Не. Сточики прихватам ти чињеницу.«

»Ваша скромност и разборитост су надалеко чуvenи«, рече сер Кеј, »као и непоколебљивост — «

»Хоћемо ли дати Италијанима нешто од онога што траже? Мислим да не би требало. Јер ће поново променити страну.«

»Могли бисмо да бомбардујемо Милано. Превентивни удар. Наводимо их тако на размишљање. О последњим стварима.«

»Никада се нисам одушевљавао бомбардовањем цивилног становништва«, рече краљ. »Оно ми личи на крешење друштвеног уговора. Ми треба да се боримо и они треба да плате за то.«

»То су били дани.«

»Да ти призnam нешто«, рече Артур. »Одувек ме је бринуло какав ће ми некролог објавити у Тайму. Није ли то занимљиво? Мени се то чини занимљивим. На колико страна ће бити? Са колико фотографија? Које ће бити величине? Теби се то чини безвездним?«

»Сви ми о томе размишљамо«, рече сер Кеј. »Толико дуго већ читамо разне те некрологе.«

»Да смо заратили због Чехословачке«, рече Артур, »могли смо ту и тамо да победимо, убеђен сам у то. Наравно, сад је то по оној 'Касно Марко на Косово стиже', или ипак — «

»Фанцизу су се били уплашили.«

»Извлачење на Французе никада не може да омане, али Минхен је углавном био наше дело. Оставили смо превише одлука да их донесе влада.«

»Грешка, гледајући из ове перспективе.«

»Уставна монархија«, рече Артур, »сасвим штима у време мира. У време мира нико неће да брине о трговинском билансу и таквим стварима, много је примамљивији лов соколовима. Али у рату времена је другачије. У рату времена смо потребни. Помисли на опсаду Андоре. Били смо сјајни. Ланселот у замку, командује одбраном. Био је невероватан, као и увек. Требају је да видиш на грудобранима, како баца кошнице на непријатеља. Обожава да баца кошнице на непријатеља. Изгубили смо, наравно.«

»Ко је забљао?« упита сер Кеј. »Вајхол. Политичари. Ми губимо читав рат.«

»Свакако да га на добијамо. Страшно ме копка да погледам у Мерлиново Пророчанство и видим шта ће бити до краja.«

»Мислим да је Мерлинovo Пророчанство доведено у сумњу.«

»Наравно«, рече Артур. »Доведено у сумњу. Потпуно одбачено. Престало је да буде предмет научног интересовања. Његова провенција крајеvo дискутиабилна. О којем Мерлинovom Пророчанству ти говориш?«

»Има их више?«

»Има једно које је Џефри од Монмаута послоа бискупу од Линколна«, рече Артур. »То је оно чувено. Затим има и оно право.«

»Има и друго Мерлиново Пророчанство?«

»Има.«

»И код вас је?«

»Јесте.«

»Како знате да је ваше право?«

»Заборављаш«, рече Артур, »да сам ја познавао Мерлина. А Џефри од Монмаута није. И ако си зналац пророчих послова као што сам ја — «

»Исусе«, рече сер Кеј. »Ја сам збуњен.«

»Тек нећe бити«, рече Артур. »На пример: ако се равнам према Пророчанству, а то значи читам Пророчанство као историју, мада као историју која се још није остварила, тада је, за мене, будућност унапред задата, а то ми се баш не допада. Зар не увишаš да је ствар у његовој креативној употреби. Уместо да Пророчанство користи тебе, ти користиш њега.«

»Ипак«, рече сер Кеј, »уколико је то право, аутентично Пророчанство, чини ми се да би било тешко игнорисати га.«

»То је посебна вештина«, рече Артур. »Мислим на игнорисање света. Неки је људи никада не науче.«

»Могу ли да га видим?«, упита сер Кеј. »Тај документ.«

»Неки људи ни у шта не верују док не виде сопственим очима«, рече Артур. »Неки људи виде сопственим очима и још увек не знају шта су видeli. Некима сва каже краљ и они још увек траже да виде сопственим очима.«

»Баш је то глупо с моје стране«, рече сер Кеј.

»И јесте«, рече Артур.

ЛАНСЕЛОТ СЕ БОРИ

са Црним вitezом.

Оклоп Црног вitezза је од црних металних плоча цизелираних сребром. Ланселот га снажно тресну по рамену.

»Витеџе, да ли се предајете?«

»Боже сачувай«, рече Црни вitez.

»Имате ли ишта против једног предаха, ма-кар на тренутак?«

»Ви сте један благордан вitez«, рече Црни вitez, »и зато нек буде предах.«

»Седају један крај другог, одлажу шлемове и деле комад брије сира са бiberom на парчету по-гаче.«

»Како ја сагледавам ствари«, рече Црни вitez, »главни проблем је Русија.«

»Тако кажу«, рече Ланселот. »Занимљиво.«

»Осечам да Немачка намерава да крене у поход на Русију.«

»Када?«

»Како сам извештен, гомилају трупе на гра-ници.«

»Је ли ваша информација поуздана?«

»Поуздана колико и све на моме нивоу«, рече Црни вitez. »Мало бола од онога што се нађе у новинама, мало гора од онога што имају у ми-нистарствима. Нама обичним вitezовима кажу врло мало. Ви, пак, имате приступ до краља.«

»Раније«, рече Ланселот. »Сада не. Мислим да ме Артур још увек воли, али Бог ми је сведок да га већ месецима нисам видео. Проблем је око Гиневре.«

»Чуо сам да то«, рече Црни вitez. »На радију о томе причају. Испада да је то важније од самог рата, судећи по интересовању јавности.«

»Некада давно«, рече Ланселот, »могао си имати љубавну vezu у часној дискридији. Прељуба је била приватна ствар, само су мужеви бри-нули о њој. А сада човек не може да завери у љубавно писмо да одмах не почну њиме да ис-пирају уста.«

»Познавао сам једну девојку у Грчкој«, рече Црни вitez. »И чезнуо за њом из дубине душе.«

»Никада нисам био у Грчкој. То је острво, зар не?«

»Много острва. Бого мили, потпуно сам био изгубио главу. Али није ме хтела зато што сам црн.«

»Ту јеси црн«, рече Ланселот. »црн, али зго-дан.«

»Тамо одакле долазим«, рече Црни вitez, »сви су црни. Докле год поглед допире. Бели љу-ди се сматрају наказама. Кад виде белог човека наше краве побацују.«

»Која је то земља?«

»Дахомеј.«

»Никад чуо. Каква је тамо храна?«

»Није лоша. Моја мајка је често правила питу о којој и дан данас сањам.«

»У овој земљи понекад се чини да су оговара-ња главни извозни артикли. Своју част треба бранити свим средствима.«

»Одувек сам се питao«, рече Црни вitez, »какву ли је причу пустити у оптицај у штампи када умрем једнога дана.«

»Ја сам недавно предузео извесне припреме радије«, рече Ланселот, »седећи са момком који праве некрологе у Тайму. Момак се зове Хакет и уопште није тако лош.«

»То се зове предузимљивост.«

»Хакет, рекох му, »ако нешто треба учинити, онда то треба учинити како ваља'. Изгледао је да се слаже са мном. Нервозан човечувљак, рас-тран, неко би рекао — никако нисам могао от-крити зашто се тако тресе. На крају ме замолио ако бих могао да склоним свој топуз са стола. Седели смо у пабу 'Јагње и барјак' и ја сам био одложио свој топуз на сто. Управо сам се био вратио са бојног поља и топуз је, истина, био ма-ло крава. 'Ма, добро, ставићу га негде', рекох му. 'Молим вас', рече. Погледах унаоколо да бих га окачио о куку, али никад куке ни за лек. Зато га склоних у мушки тоалет, у један уграо. То беше мој други најбољи топуз. И рекох себи: 'Кладим се у коња да не нека бараба дрпти ову про-клету стварчицу'.«

»Тако се Хакет мало примиро, а и био је од-макао са својим другим цином, па му објасни-ти ситуацију. Није, рекох, да са неким посебним усхићењем гледам на свој живот; био је то жи-вот као и многи други, са својим срећним и не-срећним временима и периодима испразности. Али, рекох му, и ту дође до мале неприлике, јер схватих да шаком ударам по столу убједљивости ради и да у другој руци држим повећану маč, не-мам појма откуда се створио, ваљда навика, ко-јим онда распалих по столу. Тако сам морао да довучем други сто, избацивши напоља два кли-пана која су за њиме пила, и обрисавши Хакета — цин му се био сасуо у крило — па наручи-ња још једну турку, покушавајући да се сетим где сам оно стао у излагању. Хакет ме упита имам ли ишта против ако оде да телефонира жени. Рекох му да имам.«

»Био си тврд са њиме.«

»И јесам. Рекох му да, иако је мој живот до-брим делом био сличан осталима, исто тако бис је сасвим другачији од осталих, због посебних околности под којима сам се родио, средине и времена у којем сам живео. Објасних му потом шта је витештво, био је то мање-више скраћени курс, дадох му неколико напомена о мојим ра-ним данима, објасних му социологију краљевства мoga оца и неколико других краљевстава: која сам настањивао откако сам га напустио скицирао сам му умеше ратовања (зиста украт ко, јер нисам хтео да му излажем више но што може да савлада) и набројао моје најважнија ју начка дела почев од своје седме године. Врл пријежко је хватао белешке, сјајно срочене бе-лешке — ишчиштавао сам их отприлике сваки четврт сата, у интересу прецизности.«

»Потпуно исправно.«

»И ја мислим. О Гиневри (или било које другој дами) нисам му рекао ни речи, јер таке ствари, према моме схватању, немају места у в-љаном некрологу. Рекох му да ми је јасно как

се фотографије уз некросе, тако их је звао, дају у његовим новинама на једном, два или три ступца, али да бих био најзадовољнији са три ступца и обрадовах га једном врло успелом. Хакет ми беше крајње захвалан због тога и времена које сам му посветио, раставши се од мене уз многе изразе дивљења и поштовања.

»Савршено.«

»Све у свему«, рече Ланселот, »са штампом није тешко изаћи на крај уколико се испољи извесна доза интелектуалне бриткости. А мој то пуз су том приликом заиста укради.«

»Мајку им мангуску.«

»Сер Витеџе«, рече Ланселот, »не бих имао ништа против да се придружите нашој дружици.«

»Ја сам пре за позицију слободног уметника«, рече Црни вitez, »такав ми је темперамент. Али ви сте тако храбар и хвала вредан вitez и права другачина да не бих имао ништа против да се сврстам под ваш барјак.«

»Па«, рече Ланселот, »мислим да сте и ви редак звер, храбри, прјатље спољашњости и манира, тако да би ме бескрајно развеселило да вас ставим на наш списак.«

»Мислим да је ствар срећена«, рече Црни вitez и обойди скочише на ноге лагане, загриша се, а низ лице сузе им се роне, па онда од среће падоше у несвест.

ЛИОНЕС ЈЕ СПАВАЛА

под дрветом, с једним коленом уздигнутим.

Поручник јој откопчава кошуљу.

Лионес мена положај. Рука јој је на челу.

Поручник јој откопчава кајши.

»Освојила сам пехаре за то«, рече Лионес.

»Сребрне пехаре.«

»Пехаре?«

»Награде«, рече Лионес. »Јеси ли сигуран да си дорастао?«

»Ти си штогод«, рече.

»Више ми се допада прошиња«, рече Лионес.

»Иако си згодан даса, дају ти то.«

»Зајеби.«

»Можеш узети своје чинове.«

»Исусе«, рече он, »не требају ми твоји групи чинови. Не мислиш ваљда да чезнем да се вратим међу подофицире. Но, нисам те овде очекивао.«

»Сладак си«, рече Лионес. »Па ја сам провела више времена у реду пред кантином него што си уопште у војиц.«

»Врло могуће«, рече Едвард. »И још нисам у стају да читам карту. А ни да командујем овим водом не би ми дали да су имали неког другог. Али нећеш се са тако лако отпратити.«

»Ово је веома велик рат«, рече Лионес, »има за сваког понешто.«

»Ја сам смрато«, рече Едвард, »да у борбеним јединицама нема жена.«

»Прошверцovala сам се«, рече Лионес. »Има их и у другим јединицама. Нико се до сада није пожалио.«

»На списковима се водите као болничарке.«

»Ја и јесам болничарка. Између осталог.«

»Како ти се допада да будеш испрошена, како ти то рече?«

Едвард јој уручује цвет детелине.

»Не, не«, рече она, »исувише импровизовано, дај мало више жара. Имаш ли шампањца?«

»Немам шампањца.«

»Онда, бутера. Ако заиста хоћеш да те трпе обожавају, пробићеш окружење и довући нешто бутера. За ручак сам имала сасвим сув кромпир.«

»Не чезнем баш да ме воле. Уколико се само уздрже до коментара неколико недеља, био бих више него задовољан. Могу ти понудити мало коњака.«

Опира свој руксак.

»Никада нисам ни помишљала да ћу проводити време соколећи једног поручника«, рече Лионес.

»За то служе, по моме мишљењу, водници.«

»Можда не би требало да те питам, али чиме си се бавио раније? Пре ОТК?«

»Нећеш се смејати?«

»Нећу се смејати.«

»Био сам малтерија.«

»А шта ти је па то?«

»Онај тип што набацује малтер на зид, па онда равна мистријом.«

»За то сигурно треба бити јако вешт.«

»Прилично.«

»Врло се лепо изражаваш за једног радника.«

»Хвала. Мало сам се и школовао, хвала Богу.«

Али не довољно за неки финији посао.«

»И како уопште иде малтеријама?«

»То ти је један од боље плаћених заната. Више сам онда зарађивао него сада.«

»Ни не видим неки разлог зашто би поручници луксузно живели. Толико их има на сваком кораку.«

»Тачно.«

»Вероватно педесет хиљада или шездесет хиљада само у нашој армији.«

»Узимајући у обзир све родове.«

»Углавном су сви као из модле. Прилично образовани.«

»Ја себе сматрам образованим.«

»Да, изгледаш образован. До извесне границе. И разумеш се у неке ствари.«

»У малтеријање, на пример.«

»Више сам мислила на твоју навику да пијеш. Разумеш се у коњаке.«

»Реми мартен. Није тако лоше.«

»Има ли ја још?«

»Можда би се могло наћи.«

»Да ли би те пољубац охрабрио?«

»Охрабрио на шта?«

»Да пронађеш још коњака.«

»Мислим да ћу успети и без тога.«

Окреће се ка руksaku.

»Уморан сам од овога рата«, рече Едвард. »А и не разумем га. Изгледа крајње нехришћански.«

»Па и они су хришћани«, рече Лионес. »Католици и протестанти, баш као и ми.«

»Зашто се боримо против њих?«

»Они су луди. Ми смо паметни.«

»А откуд то знамо?«

»Да смо ми паметни?«

»Да.«

»Јесам ли ја паметна?«

»По свему судећи.«

»А ти, сматраш ли себе паметним?«

»Сматрам.«

»Па, онда је јасно.«

»Али не сматрају ли они себе паметним?«

»Мислим да су они тога свесни. Дубоко у себи. Да нису паметни.«

»Каквим ли их осећањем то испуњава?«

»Ужасним, рекао бих. Морају да се боре све окружније, како би оповргли оно за што и сами знају да је истина. Дакле, да нису паметни.«

»То је врло оштроумно«, рече Едвард. »Не бих се изненадио да си у праву.«

»Да«, рече Лионес скidaјући кошуљу. »Лези крај мене.«

»С особитим задовољством.«

ГИНЕВРА РЕЧЕ:

»Баш ми је доста свега овога. Довољно дуго сам седела овде везујући јастучиће. Мај је и реших да пођем на мајски уранак, био рат или не.«

»Али ово је седиште владе«, рече Мордред. »Ако одете, по Уставу неће бити никога на власници.«

»Ту је Парламент. Ту је премијер.«

»Да, али они нису симболи. Ви сте симбол. Симболично говорећи нама је овде потребан владар.«

»Онда ти то буди«, рече Гиневра. »Имаш у себиовољно краљевског за ту сврху. Наравно, ниси баш прва лига, али си ипак Артуров син.«

»Како краљица жели.«

»Мислиш ли да је 36 година много?«

»Не тако много«, рече Мордред. »А није ни мало. Зависи са шта?«

»Нема везе«, рече краљица. »Требаће ми неколико вitezova да ме прате. Пола тутцета ће битиовољно. Варли ће доћи као и обично, и требаће нам слуге. Повешћу најбољег кувара, а теби ће оставити другог најбољег. Немаш ништа против, зар не?«

»Ма какви.«

»Артур толико воли његова 'срнеша леђа' јер нико их не прави као Чарлс. Под предпоставком да ће набасати на Артура. А и Ланселот воли 'срнеша леђа'. Претпостављам да ће ваљало повести једног или два ловочувара, да се побрину за срнетину.«

»Можда и мањи оркестар?«

»Мордреде, не мораš бити толико заједљив. Потпуно сам свесна да је ратно доба. Борила сам се раме уз раме са својим супругом.«

»Краљици храброст се уопште не доводи у питање.«

»Али не и твоја и због тога си тако заједљив. Изаби са трупама на бојно поље. Бори се. Ниси ти још осетио страх, то те и чини сумњивим. Пререзан гркљан или расцепана лобања ће те учинити —«

»Једним од момака?«

»Па, да«, рече Гиневра.

»Ударац изнад груди који сте добили код Потјета утицаја је и на вашу главу, мадам.«

»Срећна рана«, сложи се Гиневра. »Сасвим минорна. Ипак, кварила је. То показује добру вољу, ако схваташ шта хоћу да кажем.«

»То је позориште«, рече Мордред. »Ти велики, незграпни хероји — Артур, Ланселот, Гавен, Гарет — враћају се у замак сви искривљени, а народ баца шешире у ваздух.«

»Да«, рече Гиневра, »страшно их обожавају. Али није то баш позориште већ прави бол. Јуди до то поштују.«

»Усхићен сам подучавањем о најважнијим врлинама, којег се подухвати жена мага јоја«, рече Мордред. »Можда је краљица елохентна о женствености? Можемо ли очекивати малу баладу о честитosti, мали скердо верности?«

»Ти си заиста копиле«, рече Гиневра. »Када бих сам имала неког другог да му поверим бригу о краљевству, њега бих одабрала. А сада, господине, приуштите ми задовољство вашега броја одлaska. Сви потребни документи су сачињени и упућени вам.«

»Мадам«, рече Мордред и повуче се.

»Па«, рече Гиневра, »шта ти мислиш о свему овоме?«

Ланселот се појављује иза завесе.

»Мислим да је он рђав човек«, рече он. »Не ризикујеш ли сувише поверијавајући му краљевски печат и остало?«

»Мало ће уживати у свему томе«, рече краљица. »Али не мислим да ће одама учинити неке ужасне ствари.«

»Зловоља је«, настави Ланселот, »према моме искуству, обично последица тужних поступака. У Мордредовом случају, она избија из њега, да тако кажем, у свим правцима. Може бити да схвата да га Артур не воли. Премда Артур покушава да у опхођењу са својом децом буде што је могуће више непристрасан.«

Ланселот скida bluzu Гиневри.

»Польби ме«, рече. »Толико ме дуго није било. Како си ме лепо извидала.«

»Ситница«, рече краљица седајући му у крило. »Знаш, Артур има једног типа са тако уредним рукописом какав нисам видела у своје тридесет три године.«

»Ваљда тридесет шест?«

»Имаш добро памћење, паметњаковињу. Јел' ти уопште нешто заборављаш?«

»Заборављам што више могу«, рече Ланселот.

»А мене?«

»Ти си велико проклетство и велика радост мага живота«, рече Ланселот.

»Шта претеже?«

»Проклетство, кад желим да се оправдам пред лицем Господњим«, рече Ланселот. »Радост, кад пожелим да пронађем и имам крај се буџу блиску својој.«

»Знаш... Артур је прилично узне мирен.«

»Ништа не знам о томе. Забринут је због рата, наравно, а ко и не би био. Али више од тога, више од природног бледила забринутости, понекад трагова руменила, што му се излије по чelu, претварајући се у пурпур онда кад беc нахрупи, запажам да преовлађује сивило лица му, сем када је, рецимо, време неподесно за наше планове у овом или оном делу света, док стоји занет пред циновском зидном картом што до минира његовим главним штабом, тада црвенило —«

»Али ја сам његова жена«, рече Гиневра, »ја сам једноставно краљица која га познаје боље од било кога на свету.«

»Сагласан.«

»Чак и са највеће удаљености опажам ствари.«

»Какве ствари?«

»Када пева —«

»Какво певање? Никада га нисам чуо да пева.«

»Никада ниси спавао са њим.«

»Гарантовано нисам.«

»Е па он пева у сну. Неки људи шкргују збима у сну. А Артур пева у сну. Древне песме.«

»Тако значи!«

»Чак и на великој удаљености, чујем га кад пева. У сред ноћи.«

ГИНЕВРА У КАСУ.

На уранку је по шумама и ливадама, озеленелим, препуним биља, маховине и цветова, испуњена радишћу и ускићењем.

Појављује се Браон вitez.

»Стани«, реч Браон вitez.

Двојица из Гиневрине пратње, сер Додинас Саваж и сер Гвозден од Црвених земаља, најављују на Браон вitezа. Мач Браон вitezа севну.

»Ах, обори их на земљу у љутим ранама!«, рече Гиневра. »Ко ли је тај злочиначки вitez?«

Сер Грифлет ле Фис де Дис и сер Галерон од Гавије заосчиће Браон вitezу, који их тешко избоде обојицу.

»Моји вitezови падају покошени као спонљење, рече Гиневра. »Где ли је Ланселот сад кад ми је потребан? Негде прикупља још мало славе. Већ ју је славници од било којег вitezа у значном свету, а још увек тумара трагајући за новим приликама да увећа своју славу. Када га не бих тако добро познавала, мислила бих да је несигуран у самога себе. На другој страни, задовољство је радити оно у чemu смо најбољи, као што је задавање смртног удараца непријатељу. Ипак —«

Брисак. Још један вitez затутња по бојном пољу, потпун окован сивим оклопом.

Браон вitez устукну.

»Ви, господине!«, рече он, »јесте ли онај који мислим да јесте?«

Нови вitez не рече ништа.

»Подигните визир, господине, тако да могу лице да вам видим. Јер ако сте Ланселот од Језера, тада ћу се предати и ставити под вашу заштиту. Ако ако сте обичан вitez, тад расцопаћу лобању.«

»Прво ти,«, рече придошли вitez. »Скини шлем, тако да могу видети ко то насрну на краљичну пратњу, која ти не учини никакво зло и не имаде на уму ништа сем да јутри у овај мајски дан.«

Браон вitez скida свој шлем. Нови вitez подбада коња и задаје пљоштице много удаца мачем по противниковој глави.

»То не може бити Ланселот,«, рече краљица, »јер ово је превара, а Ланселот не толерише превару у било ком облику. Ипак, драго ми је што је овај нови вitez издеветао тога типа и оборио га на тло, где се овај сада превија у ранама.«

»Ланселот никада не би употребио тако гнусну подвалу,«, рече сер Бедевер, на краљичином рамену. »Чак ни против вitezа тако неуједног да носи браон окlop на црноме коњу. Ипак, драго ми је да је тип оборен, јер борио се као да је у њему сам ѡаво.«

»Управо тако,«, рече краљица. »Али онај у сивом одјаку, а шта немо учинити са овим овде?«

»Видим две могућности,«, рече сер Бедевер. »Можемо да га убијемо или да га убедимо да вам се стави на располагање.«

»Позовите га онда да дође,«, рече Гиневра, »и видећемо шта му се више свиђа.«

Браон вitez приреје, сасвим опшамућен.

»Сер вitez,«, рече краљица, »зашто тако избубацесте моје људе? Хтедоше само да проведе у замак на најпријатнији начин, трагајући за свежином пролећа, а ви их обористе и избодесте им тела на разне начине и тако даље и тако даље? Да не би оног новог хероја, онога у прилично једностваном оклопу, што се појави на сцени, и сама бих била изгубљена!«

»Мадам,«, рече Браон вitez. »не знах да краљичина пратња је та којој се приближих, већ пре помислих да то је група непријатеља што зађе нам иза леђа и преруши се у врле енглеске вitezove, да завара прости пук, јер не помишљах да било ко иде на уранак у ратно доба, безбрисно, сада кад је читав свет посметен најмонструознијом борбом и чији ће исход одредити, на добро или зло —«

»Подбодена врагом,«, рече сер Бедевер, »реторички говорећи.«

»Желите ли да кажете да сам ја фриволна, сер Вitez?«, рече Гиневра. »Заиста ме погађајте, ако то беше срд ћашег збора, јер погледајте, само зато што је неко на уранку у диван мајски дан, због, по моме суду, сасвим примерене узбурканости крви за овакво време, то не значи —«

»То је сумњиво,«, рече Бедевер. »Подједнако се сумњиви као и он.«

Браон вitez клече.

»Кажите ми име вitezа који ме надмаши,«, рече. »Јер иако ме надмаши углавном превртли-

вошћу и преварантством, ипак ударци које ми зададе отварају снажну руку, какву не сретох за својих двадесет и шест лета!«

»Ми га не зnamo,«, рече Гиневра. »Кажите ми, Браон вitez, одакле дођoste?«

»Из Шкотске,«, рече вitez. »Ми у Шкотској волимо браон, то је боја нашег вискија, боја наше одеће и боја наших ливада, када се на њих окоми сунце. И премда свестан сам да вitezови доброт пеđigreа не би требalo браон окlop уз црнога коња да носе, чиним онако како ми је волја, углавном. Браон је такође најекскузалија међу бојама, како то многа учена деле установице, а то је, по моме мишљења, због њеног односа на окуви спектра боја према lort — користим дански термин да не бих повредио краљичин...«

Гиневра конверзира са Браон вitezом.

»Бомбардовање беше заиста језиво,«, рече он. »Недавно се вратио из Лондона, који је сав у пламену. За трен ока пошаља пет или шест стотина авиона. Узимајући све у обзир, људи то добро подносе!«

»Али зар ми не бомбардујемо њих?«, упита Гиневра.

»Да,«, рече Браон вitez. »Употребили смо 'велингтоне', 'хемпдене' и 'халифаксе' за њихове градове. Губици су велики. Отприлике шест или седам одсто по нападу. То је врло близу неприхватљивог.«

»А шта јесте неприхватљиво?«

»Никада се не говори шта јесте неприхватљиво,«, рече Браон вitez. »То, знате, варира у зависности од ситуације. Тако, знате, ситуација може натерати да изјавите како је данашина прихватљиво веће од онога што је јуче било неприхватљиво. То је замак у коју не бисте желели да упаднете. Зато користимо формулу 'врло близу неприхватљивог'.«

»Какав грозоморан начин ратовања,«, рече Гиневра.

»Многи ми се више допадају стари методи.«

»Не поричем,«, рече Браон вitez. »Рат би требало оставити ратницима, што значи нама.«

»А разлог што то није тако,«, рече Гиневра, »јесте што се ви вitezови вечито мувате по шумама, сецкајући један другога на комаде. Немате осећај за дугорочан план, немате осећај за стратегију.«

»То је у нашој традицији,«, рече Браон вitez. »Тако увећавамо славу.«

»Сјајно,«, рече Гиневра, »и признајем да волим да видим добро задат буботак по шлему или ударац међу преноне, исто колико и сваки мушкарац. Али у овоме тренутку таква врста понашања, како кажу, не сече горушицу. Шта је један вitez на коњу, ма како савршен био, према шест стотина прецизних бомбардера. Скори ништа.«

»Они су све само не прецизни,«, рече Браон вitez. »Јесте, праве велике штете, али прецизни нису. Разлујају чајник, а промаше складиште бензина.«

»Јел' то истина?«

»Сто посто. Некад сам био пилот. Али баталијо сам, јер иако ваздушни дуел има неке атрибуте вitezшког двобоја, ипак није то исто. Митраљеј није достојан оружју.«

Гиневра у кревету са Браон вitezom.

»Прекрасно,«, рече краљица, »овако нешто још нисам доживела.«

»И ми Шкоти знамо понешто,«, рече сер Роберт. »Клајдом, Фортом, Дијем, Тејем и Твидом, нашим главним рекама — заклињам се нашим главним рекама зато што не верујем у Бога — Клајд, Форт, Ди, Теј и Твид су ми сведоци да си ми најбоље окрепљење које сам имао у животу.«

»Лепо од тебе,«, рече Гиневра. »Тежња за ортам је, осећам то, сама по себи нешто што треба препустити нижим слојевима, који сам пина оскуђевају у задовољствима. Али прије да се изнављава на највишем нивоу духовног афинитета, као у овоме случају —«

»Ти си мој тип краљице,«, рече Браон вitez, »иако ти је тридесет шеста.«

»Јеси ли иака спавао са краљицом?«

»Јесам,«, рече Браон вitez. »Са три, заправо. Не хвалишем се, веруј. Питаши ме и одговараш поштеним, мужевним маниром. Ниси то, можда биле краљице великог калибра, али краљице свакако јесу. А ти си најбоља.«

»Одувек сам била најбоља,«, рече Гиневра, »читав свој живот.«

ЈЕЛ' МОГУЋЕ да то је Мордред што игра тамо, сам на месечини?«

»Нико други!«

»Шта ли то игра?«

»Овај призор је тако јединствен, тако непредвидљив, да ћемо морати да тумачимо тај плес!«

»Клања се на лево, клања се на десно, онда се клања напред!«

»Као да се захваљује на аплаузу!«

»Сад диже десно колено, лагано, лагано, руке спаја под коленом и нагло га пољуби!«

»Ауторетика! Краје гнусно!«

»Као да нешто гура са обе руке и шутира левом ногом!«

»Тиме показује одвојеност од општег пута светине што ходи овом земљом!«

»Скаче, трчи, скаче и трчи и скаче!«

»Још више се шепури!«

»Сад поцупкује на позорници, тачније на ономе што позорница би требало да буде, с десном ногом испруженом и рукама што чине обруч ил' прстен над његовом главом!«

»Та он то круну подржава!«

»Фуј, фуј! Најподлији издајник плеше ту!«

»Сад чини покрете к'о да броји, међући кашпрст десне руке на палац, кашпрст, средњак, прстенац и мали прст леве руке!«

»То благо Еблеске броји он!«

»Сад имитира пењање уз лестве, више, све више и више —«

»Читав свет би да надвиси!«

»Шта ли је могло ум тако да искриви и затрује?«

»Очи су му к'о главе шиштавих змија!«

»Понекад пљује оне, те они, а каткад капље из њих некаква лепљива твар —«

»Боже сачувай да бих реко било шта што могло би се сматрати оправдањем Мордредовог понашања, али —«

»Шта али?«

»Артур је заиста покушао да га убије кад беше сасвим млади!«

»Јер Мерлин пророкова да ће Артуру главе доћи неко првог дана маја рођен!«

»Артур је сву децу првог дана маја рођен, што их зачеше племићи и родише dame, отпослао бродом!«

»Брод исплови праћен афирмативном музиком!«

»Артур заиста воли музику, било коју!«

»Брод се онда разби о хридине! По плану!«

»То се граничи са перфидношћу!«

»Ал' Мордред би избачен на обалу и спашен!«

»И поживе да постане мрски ѡаво какав је сада!«

»Кад помислим да такав човек седи сад на престолу моћи!«

»Крији дан за Британију!«

»Још црњи ће стићи!«

ЛАНСЕЛОТ ЗВЕКНУ по шлему Жутог вitezа. Оштри ударци пљуше на обе стране. Предност је сад на овој, сад на оној страни.

Девојчица у зеленом појављује се на пољу,

»Молим вас, господо,«, рече она.

Ланселот да знај. Жутом вitezу да одступи.

»Шта ти је то?«, рече девојчица.

»Молим вас, господине, бисте ли купили ванилице? Пет шилинга кутија!«

»Четири,«, рече Ланселот машивши се за кесу.

»Четири кутије?«

»Четири шилинга,«, рече Ланселот. »Две кутије. Једну за мага пријатеља.«

»Али, господине, ово су домаће ванилице. Цена је фиксна. Не можемо да је мењамо.«

»Тада ништа од трговине,«, рече Ланселот.

»Никада нисам куповао ванилице скупље од два шилинга. Четири је заиста великошћу!«

»Ма 'ајде,«, рече Жути вitez, сер Колгревонс од Гора. »Дај тој девојчици њених десет шилинга, за име Бога.«

»Четири шилинга за кутију и ни пенија више,«, рече Ланселот уперивши мач ка сер Колгревонсу.

»Бого мили, нервозан си к'о врећа бува.«

»Нервозан к'о врећа бува,«, рече Ланселот. »То ти је заиста живописно. Јел' то тако кажу у Гору?«

»Смислио је то Поуп на врхунцу своје креативности. А сад ћу да дам овој младој дами тих десет шилинга, а ти ћеш добити колачиће, тако да можемо да се вратимо ломљиви и трескању.«

»Хвала вам, добри сер Вitezже,«, рече девојчица. »Могу ли да вас заинтересујем за теглу ћема од кајсија? Гарантовано без конзерванса.«

»Достак«, рече Ланселот. »Опельешила си два највећа малоумника на овоме свету — буди ти ме задовољња!«.

Девојица одскакута. Сер Колгревонс отпакује ванилице.

»Реци ми«, рече Ланселот једући његове колачине, »како је у Гору? Јел још увек нема краљице?«

»Авај, а краљ полуулуд од јарости!«, рече сер Колгревонс.

»Њен одлазак беше без збогом?«

»Тако отприлике. Краљ Незахвалник спаваше са једном од њезиних партија. Заправо, са свим њезиним пратиљама.«

»Колико их беше?«

»Равно туце. Краљица коначно разумеде ситуацију и удаљи се.«

»Тад он кривити никога не може до себе са ма.«

»Краљевима баш не иде од руке да криве са себе за разне ствари, знаш већ!«

»Артуру иде!«, рече Ланселот. »Све што је наопако на овоме свету ставља на свој рачун.«

»Артур је светац. Незахвалник је далеко од тога.«

»На жалост!«, рече Ланселот. »Како се зове краљица?«

»Фиона Лионес де Гал.«

»Јел! то њезиног оца уби див?«

»Не, не, мислиши на Фиону од Влажних земаља.«

»Дивово име беше Маргор. Верујем да сам га средио. Имао је једнооко вишак на левом лакту. Најгнуснија ствар коју сам икада видео — грдно ме намучи.«

»Бије те глас са њим противницима одсецаш леву руку. Заштога?«

»Остављам им десну. Обично им је то боља рука. Боље је, по моме мишљењу, оставити противнику макар трунку достојанства и употребљивости, него инсистирати и на последњем кубном сантиметру крви.«

»Врло разумно.«

»Добро се бориш, сер Витеже. Како иде рат, према твојем виђењу?«

»Јадно!«, рече Жуги вitez. »Слушам о гнусним стварима на обе стране. Шта знаш о Мордреду?«

»Артуров син, рецимо. Истиче се углавном својом вештином шпекулисања, барања новцем. Облачи се у црно. Свуда га прати пар ловачких паса по имени Гед и Гизарма. Свира на чембалу и написао је низ композиција за тај инструмент, које знали сматрају сасвим јадним. У дванаестој покушају је да ме отрује сипајући ми сок бунике у пиво. Доза беше лоше прорачуна, а читава ствар узета као дечји несташијук.«

»Не велиш га баш претерано.«

»Не.«

»А тај тип Черчил не изгледа баш способан.«

»Није се до сада прославио, то је сигурно.«

»Мислиши ли да га плаћа непријатељ? Хау—Хау је пре неки дан то твrdio.«

»Никада не слушам тог блудника. Коћеш ли још чај?«

»Доста ми је, хвала ти.«

»Шта је ово?«, рече Ланселот. Одмотава комад папира из кутије са ванилицама.

Сер Колгревонс му вири преко рамена.

»Изгледа као некаква математичка формула.«

»И јесте!«, рече Ланселот и завуче папир под шлем. »Е па да свршимо с тиме.«

Поново прионуше на ломљаву и трескање.

АРТУР, СЕР КЕЈ, сер Хелин де

Бланк и сер Ламорак де Гал разгледају локомотиву заварену за шине.

»Како се вар одварује?« пита Артур. »Полужом?«

»Могле би се пресећи шине,« рече сер Ламорак, »испред и иза локомотиве. Онда бисмо овај део могли турнути у страну и поставити нове шине. Али нам треба нешто моћи да је помери.«

»Могле би се поставити шине под правим углом на постојеће шине и натерати другу локомотиву на ову,« рече сер Кеј, »али би то врашки друго трајало.«

»Да је Мерлин још увек активан могао би да је зачара,« рече краљ. »Абрақадабр! рекао би и ствар би била решена. Бојим се да никад нисам довољно ценио Мерлина!«. Онда застаде за тренутак. »Велика је то противу, зар не?«

Даље осматрање прилично велике локомотиве.

»Предлажем минирање,« рече сер Хелин. »Имам са собом довољно нитроглицерина да, ако пожелите, наречену машину пошаљем отприлике до острва Вајт.«

»На острву Вајт има око шездесет хиљада поданика,« рече сер Кеј. »Већина их је, рекао бих, лојална и богообожављива. Треснути им локомотиву на главу у средини била би права несрћа. Не доводим упитање вашу вештину.«

»Разнео сам деветнаест мостова у Француској,« рече сер Хелин. »Савршено обављен посао; можете проверити моје извештаје.«

»Могли бисмо прокопати тунел испод,« рече сер Ламорак, »ијаје је руна довољно велика пресећи шине, тако да се машина сурва у њу. Затим све се затрпамо и положимо нове шине. Шта мислите?«

»Кад бисмо могли да је *растопимо*,« одговори сер Кеј. »Направимо неку врсту ломаче око ње.«

»Батали,« рече Артур. »Уклоните точкове и заварени део шина. Ставите нове точкове. Замените шине. Насадите на њих локомотиву и готов посао.«

»Каква магистрална идеја!,« рече сер Ламорак. »Како са нисам тога сетио!«

»Бриљантна идеја!,« рече сер Хелин. »Јасна, прецизна, логична, логично-оперативна, оперативно-егзекутивна...«

»Савршено решење!,« рече сер Кеј. »У оваквим приликама постаје јасно зашто сте краљ, сире. Ваша идеја је педесет пута боља од било које наше идеје!«

»Желео бих да поткрепим оваква осећања!,« рече сер Ламорак клекнувши, »читавом својом душом и срцем!.«

»Moи aussi!,« рече сер Хелин. »Истинско чудо интелиекта начињено пред нашим очима.«

»Претерујете, момци!,« рече Артур. »Није то ништа више од обичне свакодневне бриљантности. Позовите ту железничарску банду и да заваримо с тим!«

Артур седе на масно метално буре диктирајући: »Пошто је изван мојих моћи у овом случају...«

Сер Кеј диже поглед са своје стенографске бележнице. »Је ли то изван ваших моћи?«

»Чини ми се,« рече Артур. »Овај рат ме је увртио у то колики део егзистенције је изван мојих моћи. Није то баш пријатно искуство. Јеси ли слушао Езујут јутрос?«

»Промакао ми је. Јел! био добар?«

Пра вија лига. Рече да је Рувелт имбецилан и да идеје добија од Феликса Франкфуртера.

Назвао га је Френклин Д. Франкфуртер Јеврејевић.

»А Хау—Хау?«

»Хау—Хау је опет о краљици.«

»Нешто конкретно?«

»Нећу ти понављати. Тиче се неког типа, Шотланђанина.«

»Хм.«

»Питам се постоји ли уопште тај тип из Шотске.«

»Хм.«

»Раније бих је спалио због тога. Макар и због ласине.«

»А Ланселот би доједио ниоктуда и спасао је. Посекавши успут пола тутцета сјајних витезова.«

»Да. Увек се може рачунати на Ланселота. Зато сам и могао мртв љадан да организујем ломачу. Ланселот ме никада не би изневерио. А погледај ово!«

Пружа папир сер Кеју.

»Шта је то?«

»Позив за пороту,« рече Артур. »Можеш ли са тиме да изађеш на крај у сред рата?«

»Можда можете да је ослободите ако кажете да сте краљ.«

»Тада бих се шушкало да је краљ искористио свој положај да избегне свету обавезу.«

»Па, морате се одлучити за нешто.«

»Знао сам да у погледу разумног савета могу да се ослоним на тебе.«

»Што се тиче великог прорачунства...« рече сер Кеј.

»Да?« рече Артур.

»Па чини ми се да би сада могао бити погодан тренутак да се оно размотри. Да се види бацали оно светло на след догађаја и све остало.«

»Хоћеш да га погледаш. Пророчанство. Прави документ.«

»Ако ви, сире, мислите да је тренутак. Хоћу да кажем претпостављам да је сада појдјендако добар час као и сваки други, зар не?«

»Стварима не управљам онако како би се теби допадало, је ли тако? Губим рат, грађански рат виси у ваздуху, па би најбоље било баталити стара пророчанства и проверити заузети курс. Поготово што мислиш да оно ни не постоји, да је краљевски марифетлук, нешто што изазива мало страхопочитавање међу поданицима --«

»Да, признајем постојање мало обичне људске знатије у мени.«

»Могао бих ти допустити да га погледаш.«

»То би био ванредно леп гест с ваше стране, сире.«

»Не читаво. Ако га целог видиш тада би знао исто колико и ја, зар не?«

»Тешко. Ја нисам краљ. Зато, ако бих га и видео не бих га нужан и разబрао, ако узмете у обзор мој —«

»Сасвим си у праву. Па, онда, допустићу ти да га видиш.«

»Изрјадно.«

»У среду, можда. Среду или четвртак.«

»Артуре, ви се завитавате са мном.«

»Мерлин је имао само седам година када га је изговорио седећи на стени. Дубоко је удахнуо — надахнуо се — и онда говорио седам делова. Део који ме, у овом тренутку, највише мучи јесте Део шести.«

С енглеског: Бранислав Ковачевић

ДОНАЛД БАРТЕЛМИ (1931 — 1989) је рођен у Филаделфији, одрастао у Хјустону, где је студирајући журналистику. Бавио се новинарством, био директор Музеја савремене уметности у Хјустону и предавао на различитим универзитетима. Аутор је романа »Снекана«, »Мртв отац«, »Рај« и више збирки прича.

Доналд Бартелми припада групи писаца која оквирно обухвата ауторе као што су Кон Барт, Роналд Сукин, Роберт Купер, Реймонд Федерман, Виљем Х. Гес, као и Томас Пинчон, Стив Кац и Ишмаел Рид. Мада су међу наведеним писцима присутне бројне разлике, сви су они протагонисти литерарног тренда насталог шездесетих година, називаног постмодернистичком књижевношћу, метапрозом, парадигмом, парадигмом и сл. Најприлагоднији одговор на проблеме језика и писања за њих је иронија, а Барт је једном приликом прикладно окарактерисао њихову прозу: »Ради се о романима који опонашају улогу аутора.«

Имајући то у виду, може се рећи да је и у свом последњем, постхумном објављеном остварењу, роману »Краљ«, Бартелми остао доследан онаквом списатељском поступку. Тако добијамо модерну верзију трагача за Грајом, у којој трагачи остају исти, али амбијент и циљ потраге бивају изменjeni. Наиме, краљ Артур је владар Британије у критичним годинама II светског рата, када је Хитлерова инвазија у пуном јеку, љубав Ланселота и краљице Гиневре омиљена тема у медијском рату који се води преко радио — таласа између Немачке и савезника, а испоставља се да је толико тражени свети Граал »обична« атомска бомба.